

Anbudsrunde med slagside – konkurranse med viktige deltakere på tribunen.

Kronikk: Av Arne Gunnar Holvik, daglig leder for pensjonskasser, Gabler.

Etter at det ble åpnet for konkurranse i det kommunale pensjonsmarkedet, har Vestland fylkeskommune anbudsutsatt pensjonsløsningen for den nye fylkeskommunens 3.000 ansatte og 11.000 pensjonister. Fylkestinget i Vestland besluttet i september å tildele kontrakten til Storebrand. KLP klaget på tildelingen, og begrunnet dette med brudd på anskaffelsesregelverket. Nå har dom falt, med Storebrand som vinner. Fra tribune plass gratulerer vi Storebrand!

Giganten i markedet

Det er satt endelig punktum. KLP har erkjent tap.

Men, er egentlig striden mellom KLP, Storebrand og Vestland Fylkeskommune det viktigste i denne saken?

Konkurransen om de kommunale pensjonene har i mange år vært fraværende, preget av innlåsingeffekter som har ødelagt konkurransen. I tillegg har kommuner som har konkurranseutsatt sine pensjoner, vært pliktig til periodisk å sette pensjon på anbud, i motsetning til kommuner som forholdt seg passive. De kunne altså fortsatt legge den årlige fakturaen fra KLP til betaling, uten noe krav til anbud.

Med mange av hindrene for konkurranse ryddet av veien, skulle vi tro at norske kommuner, fylkeskommuner og andre med kommunal pensjon sto i kø for å konkurranseutsette, slik Vestland nå forbilledlig har gjort.

Pensjon er vanskelig

Problemet med offentlig pensjon, er at pensjon er så forbaska vanskelig. Det er en vrimmel av vanskelige ord og begreper som jeg vil tro gjør mang en kommunaldirektør frustrert. Test deg selv: Hva får jeg i pensjon? Hvordan påvirker nye samordningsregler min pensjon? Hvordan påvirker samordningsreglene kommunen? Hva betyr tilleggsavsetningene for vår kommune?

Men er det egentlig så vanskelig? Det gjelder å skille ut det som er viktig for din kommune. En forutsetning er at kommunen får et effektivt system for forvaltning av pensjon. Det kan en rekke leverandører tilby. Du trenger f.eks. ikke kjøpe bilforsikring til kommunens ansatte når du gjør innkjøp av pensjon – slikt er bare støy. Men hva skal du se etter?

Er du beslutningstaker skal du se etter disse tre punktene: Kostnader, forsikringsresultat og avkastning. Og ikke minst, hvordan disse tre faktorene behandles i de forskjellige innretningene som kan forvalte pensjon. Men hva betyr det? Kostnader kan være utfordrende å få full oversikt over, men er likevel paradoksalt nok kanskje ikke det viktigste.

Gir gevinsten til andre

Hvem skal du dele forsikringsresultatet med? I KLP og hos andre offentlige tilbydere, deles resultatet med de andre kundene. Det betyr at hvis du som kommune har gjort en god jobb med å tilpasse arbeidsplassen, slik at ansatte kommer på jobb og ikke ender som dyre uføre, deler du gevinsten med alle andre kommuner. Du sender altså store beløp til andre kommuner. Det spiller ingen rolle at du har skapt en mønsterkommune. Vi kaller deg en «yter». Det er fint å støtte andre kommuner, men det er kanskje ikke noe som motiverer HR-avdelingen i kommunen din?

Hva så med avkastning? Hva skiller KLP og Storebrand? Det hadde vært spennende å få full innsikt i anbudet som Vestland gikk ut med. Fremtidig avkastning er som kjent vanskelig å spå om. Ofte blir det en øvelse i å sammenligne hvor flinke bedriftene og organisasjonene har vært historisk, og så se på analyser av fremtidig avkastning. Her er nok både KLP og Storebrand i klassen blant de flinke.

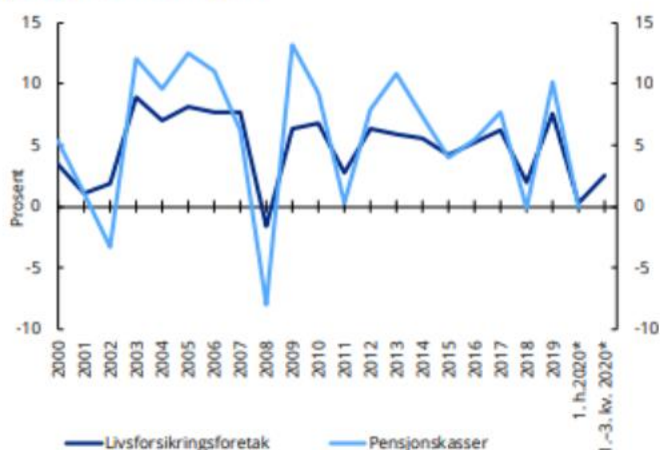
La oss ta et eksempel. Har du en pensjonsordning med 1,5 milliarder, vil 1 prosent meravkastning gi deg 15 millioner på konto. Utgjør premien 100 millioner, skulle en tro avkastningen betalte 15%. Det er jo flott, men det store spørsmålet er faktisk hvor avkastningen havner, og hvem som beslutter hvor den skal havne.

Skreddersøm gir bedre avkastning – til deg

En pensjonskasse er, slik vi ser det, et perfekt redskap til å styre en kommunal pensjonsordning. Ikke minst for å sørge for at de 15 millionene tidligere nevnt, faktisk havner hos kommunen og ikke eksempelvis som tilleggsavsetning i livselskapet. Med en pensjonskasse kan kommunen styre risikotagning fortløpende, i forhold til kommunens risikotoleranse. Denne skreddersømmen verdifull, og gjør at kommuner med egen pensjonskasse nærmest aldri kommer på å legge den ned.

Norske pensjonskasser forvalter i underkant av 400 milliarder og har i følge Finanstilsynet (se figur) konsistent levert meravkastning i forhold til livsforsikringsselskapene. Det blir altså «mer vann i bassengene» med en kommunal pensjonskasse.

Figur 3.1 Verdijustert avkastning i kollektivporteføljen i pensjonsinnretningene

Det store spørsmålet er hvorfor Vestland fylkeskommunes har tilsynelatende utelatt etablering av egen pensjonskasse som alternativ pensjonsløsning. Er det fordi det er vanskelig å etablere en pensjonskasse? Lønner det seg ikke? Kanskje er det helt andre grunner til at forsikringsmeglere og rådgivere sjeldent eller aldri peker på pensjonskasse-løsningen?

Det er synd at Vestland fylkeskommune tilsynelatende ikke har vurdert pensjonskasse som løsning for sine ansattes pensjon. Gabler drifter i dag over 50 norske pensjonskasser. Still gjerne kritiske spørsmål rundt våre motiv for å sette søkelyset på denne problemstillingen, men historien støtter vår påstand!

Uansett bør kommuner som tenker at 2021 skal bli året pensjon settes på anbud, sørge for at pensjonskasseløsningen ikke settes på tribunen allerede før konkurransen er startet.